

Smaa Meddelelser.

Krachen 1873. Nedenstaaende Slutningsresumé af Begebenhederne i den østrigske Krachperiode turde man endnu kunne lære et og andet af. — Som Ordfører for den af det østrigske Underhus nedsatte Kommission til Undersøgelse af Krachen affattede Neuwirth et (ikke offentliggjort) Exposé, der er blevet benyttet af Max Wirth i hans Bog om «Østrigs Gjenfødelse efter Krisens Efterveer» (Wien 1875). «Tübinger Zeitschrift für Staatswissenschaft» gjengiver en Del af de af Wirth meddelte Data, og herefter er atter Nedenstaaende et Uddrag.

Fra 1867 (Aaret efter den politiske Katastrofe), hvor Opsvinget tog sin Begyndelse, og indtil 1873 (Krach-Aaret) ere **1,005** Østrigsk-ungarske Aktieselskaber blevne koncessionerede af Regjeringen, nemlig:

	traadt i Virksomhed.	Rest.
Banker 175	143	32
Industriforetagender . 604	385	219
Byggeselskaber . . . 104	63	41
Jernbaneanlæg 34	29	5
Assuranceselskaber. . 39	28	11
Bjergværksdrift . . . 23	18	5
Skibsfartsentrepriser . 8	4	4
Hotel og lignende Virksomheder 18	12	6
1,005	682 (67,9 %)	323 (32,1 %)

Saaledes var altsaa Bank-, Industri og Bygge-«Gründungen» væsenligst Objektet for denne Speculationsfeber. Exempelvis kan anføres, at medens Wien med Forstæderne talte ialt kun

Smaa Meddelelser.

Krachen 1873. Nedenstaaende Slutningsresumé af Begebenhederne i den østrigske Krachperiode turde man endnu kunne lære et og andet af. — Som Ordfører for den af det østrigske Underhus nedsatte Kommission til Undersøgelse af Krachen affattede Neuwirth et (ikke offentliggjort) Exposé, der er blevet benyttet af Max Wirth i hans Bog om «Østrigs Gjenfødelse efter Krisens Efterveer» (Wien 1875). «Tübinger Zeitschrift für Staatswissenschaft» gjengiver en Del af de af Wirth meddelte Data, og herefter er atter Nedenstaaende et Uddrag.

Fra 1867 (Aaret efter den politiske Katastrofe), hvor Opsvinget tog sin Begyndelse, og indtil 1873 (Krach-Aaret) ere **1,005** Østrigsk-ungarske Aktieselskaber blevne koncessionerede af Regjeringen, nemlig:

	traadt i Virksomhed.	Rest.
Banker 175	143	32
Industriforetagender . 604	385	219
Byggeselskaber . . . 104	63	41
Jernbaneanlæg 34	29	5
Assuranceselskaber. . 39	28	11
Bjergværksdrift . . . 23	18	5
Skibsfartsentrepriser . 8	4	4
Hotel og lignende Virksomheder 18	12	6
1,005	682 (67,9 %)	323 (32,1 %)

Saaledes var altsaa Bank-, Industri og Bygge-«Gründungen» væsenligst Objektet for denne Speculationsfeber. Exempelvis kan anføres, at medens Wien med Forstæderne talte ialt kun

16,000 Huse, havde Speculationen i Byggegrunde i sit Net inddraget et Areal, der afgav Plads til 100,000 nye Ejendomme.

Disse 1,005 Foretagender repræsenterede ifølge Parlamentsberetningen en Kapital af 4 Milliarder Gylden og selv om man herfra trækker det Beløb, som indeholdes i de 323 Aktieselskaber, der ikke traadte i Virksomhed, og hvis projekterede Beløb vel kan kalkuleres til c. 1,422 Millioner, saa bliver der endda til Rest en Sum paa over $2\frac{1}{2}$ Milliard Gylden (eller mere end den franske Krigsskadeserstatning) Nominalkapital, der yderligere forøgedes ved den betydelige Prioritetsgæld, som de forskellige Selskaber efterhaanden stiftede og saaledes ligeledes holdt bunden i deres Foretagender.

De uddelte Koncessioner i denne sexaarige Svindelperiode fordeler sig med Hensyn til den nominelle Kapital saaledes:

Aaret	1867 med	79	Millioner fl.
	1868 —	88	— -
	1869 —	517	— -
	1870 —	156	— -
	1871 —	361	— -
	1872 —	1,378!	— -
og de første 4 Maanedes af 1873	—	1,003	— -

Allsaa i disse sidste 4 Maanedes over 1 Milliard Gylden og det paa en Tid, hvor allerede ikke faa advarende Stemmer havde lydt og hvor ikke faa Tegn pegede paa, hvorhen alt dette vilde føre. At Regjeringen ikke destomindre saaledes kritikløst uddelte Koncessioner, omfattende saa enorme Summer, lader sig kun forklare ved de Fantasibilleder, man foregjøgledede sig med Hensyn til de kommercielle Følger for Østrig af den forestaaende Aabning af Verdens-Industri-Udstillingen i Wien (Mai 1873).

Det er selvfølgelig, at en Sum paa 4 Milliarder ikke effektivt præsteredes og neppe nok er det Beløb af c. 850 Millioner fl. — der i Henhold til de givne Lovbestemmelser som Betingelse for Benyttelsen af de meddelte Koncessioner paa enhver Maade skulde kontant indbetales — i Virkeligheden nogensinde bleven udredet. Men, at en saa udstrakt «Gründungssvindler» dog i hvert Tilfælde absorberede en betydelig Kapital, er selv-

følgelig udenfor al Tvivl og bevisligt er det da ogsaa, at Bankernes Fortjeneste ved Vexeldiskontering fra 1870—72 ikkun steg fra 12 til 17 Millioner og ved Forskud eller Laan paa solide Effekter i samme Tidsrum kun hævede sig fra 6 til 10 Millioner fl. Heraf fremgaar klarest, hvordan det produktive Agerbrug saavel som den egenlige Handel og Industri i hele det Tidsrum led under den ved Spekulationen fremkaldte høje Rentefod. I grel Modsætning til Bankernes saaledes forholdsvis ringe Fortjeneste ved den legale Forretning staar Resultaterne af de indvundne Avancer ved

1. Kontokorrent med en Stigning af (1870—72) fra $2\frac{1}{2}$ til $9\frac{1}{3}$ Million.

2. Kursavance ved Valuta og Effekter af (1870—72) fra 5 til 18 Millioner.

3. Bankkommissions-Konsortial og Emmissionsforretninger af (1870—72) fra $7\frac{2}{3}$ til $38\frac{3}{4}$ Millioner!

Saaledes forstod Børsen ved Hjælp af Bankerne at tilrane sig al den Kapital, som hidtil havde virket i den reelle Omsetnings Tjeneste. Den egenlige Industri bukkede under paa alle Punkter; den mistede Krediten, den satte til ved den høje Diskonto, den led ved at drages ind i og gjøres til Gjenstand for «Gründinger» og den tabte endelig — (ogsaa moralsk) ved uundgaelig at blive smittet af Børsaanden og Spilleraseriet — saavel i Soliditet som i rolig Forretningsførelse.

Og Bankerne, — dette ellers for al sund Forretningsliv saa heldige Mellemlid — de hjalp selv til, efter bedste Evne under alle Omstændigheder at ødelægge deres egen Existens. Jo mere de aarlige ved Jobberiet indvundne Summer løb op til, destomindre doteredes Reservefonden. Medens Reservefondens Beløb i 1870 androg 6 pCt. af Aktiekapitalen, var den mod Slutningen af Aaret 1872 sunket ned til $4\frac{1}{2}$ pCt. Af 90 Bankinstituter, der i dette Tidsrum uddelte fra mellem 5 og til over 60 pCt. aarlig Dividende, var der 39, som overhovedet slet ikke ejede Reservefond. Derimod steg Tantiømen til Embedsmændene i samme Periode fra 2 til 6 Millioner.

G. R.